

«KITAIBELIA» – НОВИЙ УГОРСЬКИЙ БОТАНІЧНО-ПРИРОДООХОРОННИЙ ЖУРНАЛ

В останні десятиріччя у ботанічній громадськості країн Центральної і Східної Європи, у т.ч. і тих, що межують із Україною, з'явилися нові журнали, які значно доповнюють наукову періодику, розширюють можливості обміну інформацією і нерідко стають більш популярними, ніж центральні видання, перевершуючи їх за інформативністю, оперативністю, поліграфією. Нові часописи, до речі, часто названі на честь відомих натуралістів, які зробили вагомий внесок у вивчення рослинного покриву регіону. Для прикладу наведемо кілька міжнародних ботанічних журналів: австрійський «Stapfia», словацький «Thaiszia», російські «Turczaninowia» і «Комаровія» та ін. Кілька років тому почав своє наукове життя і новий угорський ботанічно-природоохоронний журнал «Kitaibelia»¹.

Журнал названий на честь видатного угорського природодослідника П. Китайбела (03.02.1757–13.12.1817), який вивчав також флору Закарпаття, зібрав гербарій, що налічує понад 13 тисяч гербарних аркушів і зберігається у Національному природничому музеї Угорщини (м. Будапешт, ВР). Свою історію журнал розпочав з 1996 р. і вже за короткий час завоював популярність не тільки в Угорщині, але і за кордоном.

¹ Адреса редакції: Department of Botany, University of Debrecen, H-4010 Debrecen P.O. Box: 14, Editors Dr. A.V. Molnar & Dr. R. Vidéki.

Часопис заснований ботаніками-ентузіастами – А.В. Молнар та Р. Відікі, які є його співредакторами. Редакційну колегію складають двадцять вісім відомих флористів і фітоценологів Угорщини, серед яких Г. Фекете, Т. Поч, П. Йокуч, С. Прістер, Т. Шімон та ін. Журнал друкує результати оригінальних флористичних, фітосоціологічних, екологічних та природоохоронних досліджень, що стосуються передусім рослинного покриву Угорщини і Карпатського регіону. Видання здійснюється кафедрою ботаніки Дебреценського університету ім. Л. Кошута та природоохоронним товариством «Kosbor» (м. Дебрецен).

Для прикладу наведемо зміст першого номеру журналу «Kitaibelia». Його відкриває «Вітальне слово» нині покійного проф. П. Якуча, який, вітаючи вихід у світ новий журнал, зазначає, що у 50-х ро-

ках ХХ століття в Угорщині, як і в більшості інших країн Європи, бурхливо розвиваються дослідження в галузі молекулярної біології, а класичні флористичні і систематичні розвідки відійшли на другий план. Тому молоді ботаніки Угорщини, продовжуючи кращі традиції П. Китаібела і Ш. Яворки, взялися за створення видання, де публікуються передусім результати експедиційних флористичних досліджень. Свої матеріали тут представили: П. Тімар, Ф. Сморад «Нові дані до флори Шопронських гір», А. Войтко «Поширення *Asplenium lepidum* С. Presl. у горах Бюкк», А. Кун «Доповнення і найновіші дані до пізнання флори і рослинності Угорщини», П. Іттзейш «Дані до бріофлори північних гір», К. Лайер «*Carex buxbaumii* Wahlenb. в Угорщині», Г. Якоб, Б. Лешку «Нове болото в Ніршерг: ботанічні цінності Юлівського лісу (місцевість Піріч). Попереднє повідомлення», А. Молнар, Й. Шуйок «Нові дані до пізнання флори Угорщини», Г. Пеллеш «Нове місцезнаходження *Orchis pallens* L. в горах Бюкк», Й. Шуйок, А. Молнар «*Epipactis pontica* Taubenheim в Угорщині», М. Оварі «*Ophrys apifera* Huds. в північній частині області Зала», Ш. Форкош «Про стан готовності та роботу над виданням «Рослини Угорщини, що підлягають охороні»».

Тираж першого тому журналу у 1996 р. складав 220 екземплярів. У 1998 р. на черговій науковій конференції «Актуальні дослідження флори і рослинності Угорщини» ботанічна громадськість з огляду на високу популярність і попит видання висловила побажання збільшити тираж номеру і перевидати перший та другий номери (всього надруковано 370 примірників).

У наступних номерах традиційними стали присвячення видатним ботанікам, що найбільше прислужилися ботанічній науці Угорщини: П. Таллошу (2 том), Н. Леш, який трагічно помер у 30-річному віці від хвороби, отриманої під час експедиції до Африки (т. 3, ч. 1), Ш. Яворка (т. 3, ч. 2), В. Чоподі (т. 4, ч. 1) та ін. Взагалі, кредо журналу — відродження кращих традицій класичної ботанічної науки через вшанування старшого покоління вчених, як зразка для наступних поколінь. Як відмічають редактори часопису, пізнання минулого і пам'ять про нього служать основою для

подальшого успішного розвитку науки. Тут вітають і заохочують до пошуку і укладання інформації автобіографічних та бібліографічних відомостей про відомих та забутих вчених-ботаніків.

Ще однією приємною несподіванкою для читачів часопису будуть зображення рослин, що також змінюються з номера в номер; їх фахово виконує ботанік Й. Шуйок. На обкладинці першого номеру журналу зображена *Primula auricula* subsp. *hungarica* (Bozbas) Soy, на інших — різні види орхідей, яким майже у кожному номері присвячено кілька повідомлень; до речі, і назва товариства «Kosbor», котре є співзасновником журналу, перекладається як зозулинець — *Orchis*.

Журнал окрім основної рубрики «Наукові повідомлення» презентує «Короткі повідомлення», що складаються з 2–5 речень про нові флористичні знахідки і дуже оперативно інформує дослідників про них, та «Огляд новинок літератури», завданням якого є інформування читача щодо змісту нових видань (монографій або менш доступної літератури) та критичного їх огляду.

У 1998 р. журнал «Kitaibelia» був нагороджений престижною угорською ботанічною відзнакою – премією ім. А. Бороша в категорії «найвизначніше ботанічне творіння Угорщини».

Публікації цього журналу будуть цікаві і для українських ботаніків, оскільки знахідки нових видів рослин можуть бути відмічені також у прикордонних регіонах. Окрім того, угорські ботаніки зацікавлені в отриманні відомостей про нові знахідки з України.

Журнал є зручним у користуванні завдяки європейському стандарту, якісній поліграфії, хорошому і оригінальному оформленню. Цьому сприяють і численні фундації, які спонсорують видання.

Є.Й. Андрик, А.В. Мигаль, М.В. Шевера